

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

DESAGRAHITS

AMARCH, coma picada d' una espina verinosa, es l' enuig que mos dona topar ab un ingrát; cor mesquí que sols fa bategar lo egoisme, cor gelat que no l' escalfa l' estimació, més dur que bronzo que no 'l poren reblanir beneficis ni mercés. No 's gayre costós fer be al qui 'l sap agrahir; es tan dolç un *per amor de Deu sia!* el cor s' axampla quant veu ajeugerat y content al jermá qui sufría, el mos roban ses paraules agrahides, aquell no sabre que s' ha de fer per son benefactor; li dona tan de goig, que fins desitja qu' el necessit son jermá, sols per tenir el pler de veure com li será agrahit: es un pler que tot aquell qui 'l tasta no se en pot veure associat, com més l' ensaboreix més el cobetja: par que Deu volgués dar aquesta recompensa a la caridat, perque jamay faltassen ànimes generoses que 's sabessen sacrificar per sos jermans. Ni 'n pren com a un jardiner qui molt s' afanya per conrar son jardí: quant veu creixer y cobrar esponera els abrets tendres, quant veu aponsellar fresques y ufanoses les seves plantes, tot brufat son jardí ab les colors vives y encisadores de les flors de mil castes, que ab son aroma escullit tot l' ayre embalsamen; per ben empleat dona son treball, res li plany, de bon grat el rega y torna regar y cap feyna li apar fexuga o costosa. Ara si 'l jrdiner sempre troba a un mateix esser els abrets esgroghits y malaltissos, may pot cullir una poncella o olorar una flor; si mirant son jardí compren lo terrible que fou el càstich que doná el Senyor a Caín quant li digué: «Ab treball dur y enutjós conrarás la terra y llevors aquesta sols brostará per tu carts y espines» les eynes li caven de les mans, li falten forces per regarlo, fins y tot avorreix aquella terra ingrata! Axí també s' acopen ses ales del cor, el fer ab dolor viu, li fa plorar llágrimes ben amargues la grosería del qui reb un benefici y sols no te una paraula d' agrahiment, ni una mica d' estimació pel qui li fa be: y, ja ho poren esser grans els sacrificis, que sempre seguit fa a n' aquell desdixat! ni pot conexer y tot si 'l fa content o felló y Deu vulla que cualca pich no 'n repia per tota recompensa ofenses o avorrimment; llevò no te consol y com més generosa y delicada es aquella ànima més sofreix, perque més

repugna a la noblesa l' ingrátitud.

Aquesta pena ¡be l' enseborí el Bon Jesús! que per ell poques flors brostá la terra; la terra sols tengué per son Criador una corona d' espines cruels que voltá son front y atormenta y oprimeix son Còr. Com ovelleta dòcil, que sols no bela dins les mans del tonedor, axí, sens obrir boca ni queixarse may, sufrí treballs y fatigues, afrontes y torments; sols vessa de son còr una queixa amarga quant el fer l' ingrátitud; par que no puga resistir tanta pena! Així ho conta l' Evangeli d' avuy: diu S. Lluch que "passava el Salvador per la Judea y de lluny l' escometeren deu masells, a qui atormentava la malaltía asquerosa anomenada *lepra*, demanantli misericordia. Compatit d' ells les maná qu' es presentassen als Sacerdots y per el camí tots foren curats. Poch després torná alabant á Deu un dels masells s' ajonayá als peus del Salvador y agrahit li feya gracies per benefici tan gran. Llevò digué el Bon Jesús: No son deu els qui he curats? y els altres nou, ahont son? com axí no venen a dar-me gracies? Foren deu els curats y cap ni ha hagut que tornás per donar gloria a Deu y agrahir la mercé rebuda, en no esser aquest Samaritá.»

Tots hem rebut de Deu uns sens fí de beneficis y mercés tan grans que sols no los porem comprendre: cada batech des nostro cor, cada instant de vida vol dir un benefici inmens del Senyor, y de deu nou, li sabem dir una parbula d' agrahiment, li sabem fer gracies? Ab amor sens terme va plantar Senyor un jardí místich, l' Iglesia; ell mateix volgué esser son conrador, res li va planyer, ab la seva sanch mateixa el va regar; y, en cull sovint flors de virtuts? s' en puja cap al cel sempre seguit l' aroma pur d' alabances y accions de gracies? Molts de pichs atormentada nostra ànima per la malaltía del pecat li hem demanat, com els masells, misericordia y cada vegada generós mos ha curats; ¡hem sabut tornar a sos peus per agrahirli aquesta mercé o hem estimat més la malaltía que la salut y cruels l' hem tornat ofendre? No te motiu el Senyor de queixarse de noltros? Que hem de fer? emplear nostres talents y potencies per major honra y gloria seva, coma flors que ab sa flayre agradosa recompensan l' afany del jardiner; lo que diu el Profeta: «Beneyeix sempre al Senyor y no vulles oblidar may tots els seus beneficis y mercés.»

MOSSEN SEGISMÓN.

DALT EL PUIG DE RANDA (*)

(FANTASIANTE)

ALLÀ dalt, su demunt la cova y ran de la secular mata-scrita ahont lo desencantat y penitent Ramon Lull contemplá á Cristo-Jesus crucificat qui, durant sos éxtasis, l'inflamava d'amor y li infundia saviesa; allà dalt sobre el gran replá del Puig de Randa, hont encara subsisteix l'oratori de la Verge de Cura, y la gran Aula, altre temps Escola y collegi sots lo patrocini dels Jurats de Palma; allà dalt colorit de llum daurada p'el sol de tot lo dia, y oretjat p' el vent que may hi manca, una gran murada composta de penyals en sec, de mil canes de circumferencia y cinch d'altaria, servia de voreta y clòs á una corona d'ausinar, quals cimels y ramera guaytavan per sobre aquell talayot major entre els majors de tots els ja enderrocats de la nostra illa.

Coma brollant en remolins simètrichs, cinquanta feixos de fassers y altres tans de cedros, alternant, engrossaven ses paumes carregats de violes madures, y ses caperutxes verdes atepides de pinyes ubertes, convidant á les mèrles y als trenca-pinyons.

Y just en mitj d'aquest jardí seuvatje, coma trono encatífat ab rams y flors y fruits vivents, una columna-torre de pedra foguera, ab una escalinata entorcillada y set cambras una sobre l'altra, s'adressava cap amunt, amunt, ab son capitell sobre robusta volta, qual-plataforma era una plassa de mil pams de rotlo.

Y per acabament d'aquesta gran mola-pirámide s'hi enlayrava la jégant figura, fusa de cer y bronso, de MESTRE RAMON LULL..... tan ajegantada que, dins sa propia testa, á modo de cimbori, illuminat per dues claraboyes (que eren les ninetes dels seus ulls) s'hi havian compost y ordonats tots els grans llibres, bellament estereotipats, que durant sa vida deixá escrits p' el mon.

A n' aquell santuari de sa maravellosa inspiració acudian tots els joves mallorquins estudiants, á instruirse en l'Art Magna y en ses grans doctrines, abans d'embarcarse per primera volta, á cursar Lletres, Arts ó Ciències, en les Universitats y Academies, fora de Mallorca.

Així meteix els estrangers expedicionaris arribavan á Palma, formant nombroses caravanes de lulistes, y desde el cap des Moll pujant als trens expressos de gran velocitat, amb una hora justa, arribavan dalt el Puig de Randa; y allà admiravan lo primé de tot, aquell incomparable testimoni de may vist homenatge tributat á un savi per la terra ahont va naixer y ahont, después de llargues peregrinacions torná á deixarhi sos ossos.

Una sola cosa afligia els esperits dels visitants, y era que sobre cada una de les dotze portes de la gran murada de mil canes de circumferència,... si vehia en tot relleu l'escut d'armes de la República Nort-Americana.

¡Mallorca ja no era ca-nostra, de noltros mallorquins!

Tal batut me pegá 'l còr que 'm vaig despertar.

¡Tot era estat somi!

Un altra dia, de despèrts, direm als nostros lectors lo que creim *práctich* y *possible* fer dalt el Puig de Randa en honra y gloria del Savi Benaventurat R. Lull.

UN LULISTA ANTIG.

(*) Escrit aquest trabay hem llegit el de D. Antoni Garcías, publicat dia 29 del corrent en *La Almudaina*. Respectam la seua opinió

GLOSADES POPULARS

SOBRE EL CASARSE

Es casá vol mirarshi
perque es cosa de durada;
no es com que fer una ollada
plena de fava parada,
que si acás surt salada,
aygo hi poden afegi.

ELL

Si 'm vés á torná casá
vos jur que m' hi miraria!
Sa dona que jo tenia,
per anar de fantasia.
sa farina me venia
y qualche vegada es pa,
y jo 'm via d' assotá
fent clots per ametlerá
amb s' aixada, tot lo dia;
cap dobbé que no tenia
p' es diumenjes malgastá;
y ella 'm dava per sopá
crits, que sols no m' hi ohia.
La gent que me coneixia
deva:—jo l' atuparia—
y s' altra:—deixala aná,
á poch poch. se compondrá.—
Y més y més s' emprenia....
Sa culpa qui la tenia
era qui m' hi fé casá:
ma mare qui me punyia:
—Aqueixa te convendria
qu' es pubila y vendrá dia
que tot es concert tendrá.—
Peró el dimoni heu trempá
que ho ha fus en fantasia
y mos hem 'gut d' endeutá
y no duim tros de camia.

Fadrins casadors del dia:
un consej vos vuy doná,
que no vos heu d' ascoltá
conseys de gent que somia;
pa süat es que assacia
si 'l menjau amb alegria;
mirau Jusep y María
y l' ecsemple heu d' imitá
de sa santa companyia.

ELLA

A mon gust me vaig casá
y ma mare no ho volia
perque ella, prou coneixia
al jove que m' enganyá.
Jo me vaig deixá robá
y prest vaig esser novia;
ara, si me gos queixá
perque no me dona pa
m' amassola cada dia,
y m' en he d' aconhortá
des cástig que Deu m' envia.
Per rès del mon heu diria
á gent que heu pogués contá,
que si ma mare heu sabia
ó jo hi anás á plorá,
sa primera que 'm dirá:
—Vés en bonhora, ma fía.
que quant jo t' ho advertia
de lo que 't succehiria
no 'm volgues ascoltá.—

Fadrines d'avuy en dia,
un consej vos vuy doná:
triauló, quant hora sia,
honrat y bon cristiá,
fener y sens fantasia.

(D' autors anònims.)

Quinse dies à Valencia

Records è Impressions

A MICH J. C.

Trenta vuit anys han passat desque, examinats de títol en la R. Academia de San Carlos, mos despedirem, y ara, acompanyant á mon fill que comensa estudis universitaris, nos hem tornat abraçar. L'hostatje á ca-teua m'ha recordat aquells ditxosos dies en que estudiavam Arquitectura Legal dins un mateix alojament, y dins classe projectavam, costat per costat, tú una *Escola* y jò una *Presó*. Ja no 'n roman altre dels nostros condeixebles de tercer any; (a. c. sien tots.) De llavò ençá, ¡Cuántes vegades he somiat Valencia y recordat les alegres hores que hi passarem junts! ¡Quines impressions he sentit ara tornant recorre sos passeitgs y monuments! Deixam que provi d'expressarho y al mateix temps que les te dedich en mostra d'agrahiment; podrán servir de guía als jovenets mallorquins ben encaminats que van á provar estudis en la ciutat del Túria, y desitjin coneixer ses belleses artístiques é històriques, més que els seus moderns establiments de recreo, y els perillosos espectacles amb que solen tropessar y caure si no los adverteixen.

I

Valencia de fá 40 anys enclosa dins aquelles tapies morunes y sos estrets fossos plens de canyars y aygo, ab ses portes antigues y modernes que la tenían comprimida, ha perdut lo vell cinturó y ja respira. Del Arch entre la Ciutadella y el palau-fàbrica de tabachs, ja non roman res. També fou arrassada la que sostenia dues colossals estàtues dels patrons del Reyne y de la ciutat; S. Vicent Ferrer mirant per defora y S. Vicent Màrtir, mirant per dedins, figures que jauen desmuntades dins l'ex-hort del Carme, deposit de fragments arqueològichs, esperant el dia en que sos bons compatricis vulgan reposarles á qualque lloch visible. Sols quedan en peu la Porta de *Cuar-te* y la de *Serranos*, entre el pont d'aquest nom y el carrer de Sant Bartomeu. La primera mostra ses torres ametrallades durant l'ensaig de govern republicá; y guaytantla hora baixa desde el Jardí Botánich, rosada p'el sol ponent, servintli de vasa els pins vers esponerosos superant les plantes acuàtiques ahont lo cèl perlat s'hi reflectia, m'oferí una de les vistes més poetisades de la ciutat patria de n' Ausias Marc.

Però, la gran porta monumental, de veres, es la segona, que tant de temps servia per presó. Encara guard l'acuarela que en vaig treure l'any 62; per més senyes, el dimecres sant, desde el jardí forá, mentres els presos me guaytaven cantant derrera els retxats, y un barber afeytava sobre l'acera, als *llauraors* que acudían á ciutat.

Hauría estat llástima que aquest característich monument hagués fet uy, y l'han salvat. ¡Bon esemplar de porta fortificada segons l'art d'enginyeria militar del sigle XIV. No vaig resistir al desitj de pujarhi vejent que la restauravan. Allá dalt hi vaig trobar y vaig coneixer al Arquitecto Municipal inteligent Arqueòlog senyor D. Josef Aixa, qui 'm mostrá tot lo fet y complasent m'explicá lo que se pensava fer pera restablir aquella inapreciable joia d'art medieval á son primitiu ser y estat. Ses voltes, y les arcatures que encortinan com una brodadura de ran-

da el frontis central, ses macises escales que pujan d'una terrada á l'altra; les valentes barbaccanes y marlets que faixan les prismàtiques torres, coma forsarruts congrenys, y l'ayrosa corona puntetjada, tot de pedra, ab parsimonia d'elements decoratius, part per part ha estat y es objecte d'un escrupulós estudi, y per això resulta una restauració acertada. Fins y tot me deya el Sr. Aixa, que pensa colocar l'escut del reyne sobre el gran portal, en mal hora llevat per obrirhi una finestra, coronar ab una creu el *garitó* del cap d'amunt, refer el pont llevadís, y obrir el fosso, deixant descuberta la bassamenta entarussada de les torres. Aquesta casta d'empreses honra al Excm. Ajuntament qui les paga y á la Comissió provincial de Monuments que les patrocina. Passejantme per ses altes mirandes, desde hont se dominan el riu y l'*Alameda*, els suburbis y l'*Horta de levant*, pensava jo: ¿y la *Porta del Moll* de Alcudia, a Mallorca, no podria ser objecte de més atenció de lo que heu ha estat fins ara? Bé heu mereix com únich esemplar notable, en lo seu gènero, dins la nostra illa.

* * *

El mateix artista facultatiu es l'encarregat de la restauració de la Llonja. ¡Quin altre monument! Cuatre ó cinch vegades l'he anat á visitar; (*) bé es ver que es manco pur d'estil que el de la nostra, però es més rich d'ornamentació, y, sobre tot, més complet per sa gran sala-Capella, y les cambres adjuntes, quals fatxades donan al Mercat. Ara s'hi acaba el tercer pis y terrada de sa torre, y se reconstrueixen els sotilatjes y enllossats de dites cambres. Quedará renovat per dedins y per defora, ab ses gárgoles, cresteries y demés que havían sufrít l'injuria del temps.

¿Te recordas, mon amich, d'el dia del Corpus decapvespre, que verem passar la processó desde el terrat dels *Santos-Juanes*.....? ¡Qué hermós y etcisador era aquell coloret de rosa daurada ab que el soleyet tenyia el frontis de la gran Llonja! L'escut del Rey En Jaume, suspès sobre la portada ojiva per dos àngels ab dalmàtiques, resortia ab suau claroscuro mostrand les barres d'Aragó; y els bustos enmedallonats de la galeria alta, ab sos marlets d'airós perfil, y les fines guarnicions y entrunyellades claraboyes escairades sobre els fils de pedra de sos finestrals endomassats, grochs y vermells,..... mentres nostr' *Amo* passava duit en tabernacle, baix pali, seguit de l'Arquebisbe y de totes les Autoridats Civils y militars,..... y les *minyones* dels establiments benèfichs, su baix ajonollades, com un esbart de coloms blaus posat, mesclavan pausadament ses dolces veus del *Tantum Ergo*, ab els redobles de la banda militar;... el Mercat era una mar de caps descubèrts, reverenciant l'Hostia consagrada.

Allò era la Valencia monumental y cristiana. ¿Has vist may cap festa vora els palaus del modern paganisme que fassi batre el cor dels feèls com la del *Corpus*? ¿No desvariatjaria cualsevol qui volgués comparar el fanatisme cego de Valencia mussulmana, durant lo sigle XIII, ab los actes públichs racionalment devots de Valencia

(*) Quant jo estudiava *Mecánica y Materials* ab lo professor D. Ramon M.ª Jimenez, aquest alsá els plans y se publicaren en l'obra *Monumentos Arquitectónicos de España*; y alguns anys después lo nostro amich Miquel Rigo Arquitecto alsá els de la nostra Llonja que també havían d'apareixer en la mateixa publicació. Es de planyer que ningú dels mallorquins que haurian pogut influir, no s'en hagin cuydat.

del sigle XX? Ja veres, amich meu, com aquell *individuo despreocupat*, que sehia ran de noltros, ab tot y haver fet befa de *La Degolla*, de *les Rocas*, dels *chegants y nanets*, y dels vinticuatre *desfressats* que portavan aquells *ciriots coma postes telegráfichs*,..... en lo moment de passar la Custodia devant noltros, sens donarsen conte, doblegá els jonolls.

B. FERRÁ

(*Segui rá*)

Lo matrimoni civil

DEVANT LO SENTIMENT CATÓLICH

I

Es vé qu' el matrimoni devant el jutge imposa així mateix per la gravetat del compromís, mos deya una jove casada l' any 1871, ¿pero es vertaderament possible que cap persona delicada prenga aquesta cerimonia per lo serio? Jo he passada per tot això, he sufrít com altres aquesta formalitat penosa, y no puch pensar ab ella que no senti dins el cor una especie d' humillació. Justament l' amo 'n *Mèna* aquell any era 'l Jutge de pau, qu' encare que fos amo y tengué mal sobrenom, vos puch assegurar qu' era dels homos més de bé y lletruts qu' á dins el poble escalfava lo sol de primavera. El día que mos havia de casar, anarem á caseua monpare, els testimonis, en Matjí y jo, que me pareixia anar á fer una visita de compliment. Quant arribarem seya l' amo á una cadira de brassos antiga, devant un bufet ab un tapete vert, tot ple de taques de tinta, y tenguent la ploma derrera l' orella, enrodillava un cigarret de paper. Tot d' una que mos vé s' aixecá, venguent á donar maneta á mon pare y demés de nostra comitiva. Després d' haver parlat de coses, molt indiferents per mí, se tractá del meu casament, y l' amo 'n *Mèna*, volguent fer de graciós, comensá á tirarmé algunes indirectes, tan directes que 'm feyan pujar los colors á les galtes. Jo, nina d' un desèt anys, educada santament per unes carinyoses monjes del Collegi de la Vila, per uns àngels de vertader amor al prohisme, inocent de moltes de coses, plena de belles ilusions y sens malicia; podeu pensar ab quin mal afecte sentiria paraules de lleys y de divorci. A una al-lota com jo que no coneixia més lleys que les que me dictavan la meua conciencia y lo meu cor; que no coneixia més lleys que las del amor, d' aquell amor pur y sant, d' aquell amor primer que mos cativa ab la puresa de los seus suaus perfums; podeu pensar lo molt que m' entrarían els articles del Còdig penal que mos llegí ab molta gravetat, després d' haver fulletjat mitja hora, ab ulleres posades y posantse, cada punt, el dit gros á la boca.

Tenia su devant un escriptentetxo, fill de l' escolá de la Parroquia, á n' es qui dictava les notes qu' aquest passava á un llibre gros, que després vaix sebre se deya el *Registre*; d' en tant en tant s' aturava per dirli en veu baixeta: *punto, punto y coma, punto y aparte*. Quant acabá d' escriurer, aquell bergantell, mos ho llegí en veu alta, de lo qu' apenas vaix entendre paraula, més que mos enomenava molt sovint, á mí y á n' el qu' anava á esser lo meu marit.

Mos doná la ploma y firmarem.

La una tocá á un rellotje, y me vaig posar impaciente porque m' havían de dur, á mitx día, de

Ciutat, dos vestits de seda y altres coses, y per això mateix sols desitjava qu' allò acabás per anarmen.

En això el senyó Jutge s' amocá, tossí una mica y mos va fer un discurs sobre els devers dels esposos... la societat... la paternitat..., etc., etc.

Dirigintse á mí, me recomená una cega sumissió á n' en Matjí, que li estalviás tot lo que pogués;... que com el mon está molt pervertit, podria esser que dins poch mesos de casada el meu espòs se desbaratás, y que si fos així jo tenia dret á durló en el Tribunal; y altres y altres coses tan materials y prosaiques, que casi me feren veurer el matrimoni com un infern, porque contá una partida d' exemples escandalosos, á fi de demostrarmé els perills de la Societat y lo poquíssims que son els matrimonis que hey ha ditxosos. Tenia molta rahó, s' explicá com un canari, com un homo d' esperiencia y de mon, pero sensa reflexionar á n' aquí ho deya, qu' era jo una nina, y que á cada paraula m' entristia més y més porque enverinava el meu cor matant les meues belles ilusions. Havia de pensar qu' els desenganys que s' han refusos dins la caldera de l' esperiencia, si be ensenyan, abatan; qu' una flor tendra vol aigua, ambat y sol y no se quedat y ventades. Duptes amarchs se varen aixecar dins lo meu cor, presentiments dolorosos, que passaren prest com els nuvolets d' estiu pero que me posaren tan trista y consirosa que feren compareixa una llagrimeta, que tremolant primer á mos ulls penosos, caigué després demunt lo meu devocionari, com gota de rohada sobre lo calzer de les flors, lo que me fe pensar que dins la Relligió trobaria consol, alegría y fortaleza p' el nou estat qu' anava á pendre. Aquella llagrimeta caiguda demunt lo devocionari, tal volta per inspiració divina, fortalequé la meua amor, y una mirada qu' á n' aquell moment me llansá en Matjí, me fe esperansar dies de venturosa ditxa.

—Matjí, s' esclama el Jutge, ¿jura pendre per muller llegítima aquesta al-lota?

El meu promés contestá en veu baixa:

—Si senyó.

—Y vostê Margarideta jura pendre y regoneixer per marit aquest jove?

Jo 'm mossegava els llabis per no riurer, y fent sa mitja vaix acalar el cap, diguent per mí mateixa: está clá, per això som venguda.

¿Com imaginar qu' aquell homo, sense més ni més, y en nom tan sols d' una ley que demá pot esser derogada, me pogués unir ab llassos etèrns?

Això va 'ser tot; en el pareixer ja estava casada. ¿Hey ha cap dona, com Deu mana, qu' heu puga creurer; cap dona que s' estim á ella mateixa, que sols ab aquestes pobres, tristes y casi ridicules ceremonies s' entregás en els brassos del homo que li acaban de dar per espòs? ¡Es impossible! Fins y tot aquelles flors musties y caigudes de l' arbre social, qu' estasin de veras arrependides, apesar de lo llenegadís del vici, no l' admetrian...

En Matjí y mon pare se daren les mans, com si hagués vint anys que no s' haguessin vists.

Vaix sortir de ca 'l jutge consirosa, pero jens conmoguda, ni alegre ni trista, pero sentint á dins lo cor un desitx que no m' explicava, un dupte tan gros que 'm feu esclamar sense voler: ¿Y are som casada?...

(*continuará*)

LLOCHS NOTABLES DE MIRAMAR DE MALLORCA

- 1—Hospedería de (Ca na Matgina.)
- 2—Mirador de s' Hospedería.
- 3—Font de Son Galcerán.
- 4—Cel-la veyá.
- 5—Ermita.
- 6—Bufador dels Ermitans.
- 7—Camí des Bosch.
- 8—Cova Busquera.
- 9—Bassa del Porchs.
- 10—Ermitas veyes de San Juan.
- 11—Mirador del Ermitans.
- 12—Capelleta del Puig del Verger.
- 13—Cova des Contrabando.
- 14—Mirador dels Tudons.
- 15—Pla de s' Uyastre; mirador.
- 16—Cova del Beato Ramón.
- 17—Font de San Ramón.
- 18—Camí vey de Deyá.
- 19—Mirador de ses Filadoras.
- 20—Font cuberta de San Ramón.
- 21—Miramar (casa y Oratori.)
- 22—Mirador de Miramar.
- 23—Jardí de sa Torre des Moro.
- 24—Camí des Pont.
- 25—CoTas de Ponent.
- 26—Capella del Beato Ramón.
- 27—Can Caló.
- 28—Font de s' Ermitanet.
- 29—Camí de sa Torre.
- 30—Mirador des Niu des Corp.
- 31—Mirador de ses Pitás.
- 32—Talaya de Trinidad.
- 33—Font des Poll.
- 34—Cova de s' Ermitá.
- 35—Mirador nou.
- 36—Camí nou de s' Estaca.
- 37—Mirador des Creué.
- 38—Cova dels Olors.
- 39—Mirador des Figueral.
- 40—Casa de s' Estaca.
- 41—Mirador de sa Punta Seca.
- 42—Caló y casetes des Pescadors.
- 43—Camí de sa Barrera de sa Marina.
- 44—Camí de la Mar.
- 45—Covas de Llevant.
- 46—Mirador dels Miradors.
- 47—Mirador del Pi sech.
- 48—El Guix; Pedrés dels Penyals.
- 49—Carretera de ses Viñas.
- 50—Son Marroig.
- 51—Aljub de Son Marroig.
- 52—Mirador des Galliné.
- 53—Camí des Mandaríns.
- 54—Mirador de Son Marroig.
- 55—Casas de Beyas.
- 56—Els Castellás.
- 57—Mirador de sa Foradada.
- 58—Caseta de Guarda.
- 59—Camí de sas Covas.
- 60—Camí de la Mar.
- 61—Sa Foradada.
- 62—Son Moragues (Museo Balear).
- 63—Sa Montañeta.
- 64—Horts.
- 65—Camí de s' abeurada.
- 66—Mirador de na Torta.
- 67—Mirador del Pla des Rey.
- 68—Atalaya veyá.
- 69—Ermita veyá.
- 70—Ses tres Oscas.
- 71—Camí de s' Estret.
- 72—Son Ferrandell.
- 73—Puig de sa Moneda.
- 74—Mirador.
- 75—Coll d' en Claret.
- 76—Font de sa Cova.

LA UNION REPUBLICANA Y L' ORGUE DE LA REAL

EL Ancora, aquests días passats, tenia pena del bè d' altri. No podia sufrir el goig que umplia el cor de la *Unión Republicana* perque l' orgue de la Real havia deixat sentir els acordes de sa cançó *dels Segadors*, obrint la porta de las iglesias al bon gust y classicisme de la música del Orfeó Republicà. L' Ancora ja s' ha explicada, noltros li ajudarem. Llegiu y sabreu es fet tot com va passar y voltros sereu jutges.

Qui 'l vos conta, ho sab de boca dels Relligiosos qui viuen en aquell monastir.

L' organista de la festa de S. Bernat era el digne sacerdot D. Nicolau Bonnin, acreditat de bon mestre de música relligiosa y además entusiasta per tal música. No va ser ell qui tocá la cançó *dels Segadors*.

Es costum veyá que á les misses primeres del día de S. Bernat n' hi entran molts qui han passat la nit fent locuras en les acabayes de la festa de S. Matgí. L' iglesia de la Real pareix un bordell; es d' admirar qu' el Sacerdot sapigue dir la Missa emb tant de bogiot y cridadissa. Enguany, *so capa de celo*, un senyor ben estirat y desconegut, de bon dematí se presentá á un d' els Pares qui estava en el cor, esperant l' acostumada algaravia y tal volta fent oració per aquells desventurats que no tenen idea de lo qu' es un temple de Deu, y li digué aquestas ó semblants paraulas: "Per evitar abusos y perque la gent estiga quieta, ¿vol que toquem l' orga el temps de la Missa?,"—Per aquells Pares, celosos de la reverencia deguda al temple, y que ja s' havian destexinat per evitar desordres, la tal proposta fonch una ditada de mèl.

Prudentíssimament el Pare encarregat contestá á n' el senyor desconegut: "Tota volta que s' intenció es bona, no hi ha inconvenient, vostê ferá una obra qu' agradará á Deu; pero no ha de tocar rès que no siga relligiós...—Ah, si senyor, com se suposa, no pas cuidado.

Obtenguda la llecencia, pujaren cinch ó sis senyors més á n' el cor. (¿Hi veis aquí cap tramoya?)

Tocá l' orga, la gent va está més quieta y els Pares quedaren contents, sense sabrer encar' are si l' orgue tocá la cançó *dels Segadors*. Aquells Pares no ho conegueren, ni ho podían coneixer perque no havian sentida may aquesta cançó.

La Unión Republicana ha escampat als quatre vents aquest succés, com un triumf de la seua música.

¿Que será aixó bona fé ó farisaisme?
Sens més comentaris.

BERNAT.

Rebut y agrahit

Necessidad de la lactancia materna.—Discurs inaugura llegit en el *Coleji Médich Farmacéutich* de Palma, per don Jusep Cerdá y Coll, Llicenciat en Medicina y Cirujia.—Bon tema y ben tractat; l' haurían de llegir les joves casades que s' estavían y donan á dida els seus fiyets poguent criarlos. Ses que així ho fan no son mares del tot,

Mestre Fornari.—Pessa amb un acte y en vers mallorquí per Pere de A. Penya.

D. Jeroni Rosselló.—Discurs llegit en la sala de sessions de l' Excm. Ajuntament de Palma, día 23 d' Abril de 1900, per lo distingit escriptor D. Joan Alcover. (Al davant hi dú un fotogravat del retrato pintat al oli per N' Anckermann, y colcat en la galeria de Varones Ilustres.)

TRIBUNA DE CORT

- Bon dió tenga Senyó Regalessi.
 —¿Quines notícies dus, Chim Xerrim?
 —Rabioses del tot. Ara tenim rábia per llarg.
 —Ja ho digueren que es cans mossegavan, y que havían enviat mostra al Doctor Ferrán de Barcelona...
 —Aquesta rabi canera si s' exten será horrorosa, amb sa mala fi de cans alloure de per dins ciutat.
 —Y ¿no los acassavan?
 —¡Psel Això durá poch's dies. Cada *Encalde* fa pregó contra es cans, pero els amos des cans se riuen des pregons y de s' *Encalde*. S' altra dia un canot pelut que ha sis anys que fá nosa per passá ajegut en mitj d' un carré estret, per poch me va clavá ses barres, y això que du morral ab creu, pero no l' empedeix de res; y com aquest molts d' altres.
 —Però es cans de ciutat no tenen rábia.
 —Empero hi ha cusses que 'n tenen, dins ciutat, molta més que es cans de vila, y son més cans que es cans perque son re...canes, y ¡allá ahont mossegan! Figurse que en lloch de barram empran plomes de ganso, y á ne qui les clavan casi cada dia es á nes Clero...
 —Això heu dius per lo que posan demunt certs diaris calumniant amb dret seny...
 —Això es la *llibertat d' imprenta*, senyó Regalessi. Sab vosté si als vertaders autors d' aquestes *mossegades rabioses* los escalivassin com se mereixen, lo meteix que á n' es cans de quatre cames irracionals... pero sa rábia periodística es més mala d' esvahir que s' altra y es de conseqüencies pitjors per que, com deya un tal *Voltaire*: (gran Ca republicá que después de mossegar arreu morí rabiós alimentantse de sa propia fénna) de la calumnia sempre en queda rósseg...
 —Ay Chim, Chim, Chim! sabs que en dius de veritats! pero, correm mal temps per posarhi remey...
 —Si jo fos la *Jostici*, heu veuriam si sa llibertat no més sería p' es cans y p' els diaris rabiosos. Res de bandos: vosté vol teni cá eh? maldement fos es Coronell ó es President de l' Audiencia ó el meteix *Encalde*, eh? Deu pams de cadena amb dues argolles una p' es coll des ca y s' altra p' es coll de l' amo, y ara anau á lloure ¿eh? Que es ca envest y toma una *pressona* ó mossega á un infant... es *monissipal* los agafa tot dos y dins es Caputxins. A n' es ca munta y á l' amo bolleta!
 ¿Que es un *ca de la premsa* que lladra y mossega á les fosques, amagant sa cara? y llavò s' excusa que l' han *cabussat*, y que *heu feya per bulla*, eh? idò primerament, posal á s' ombra, llevò: torna la fama al qui l' has robada, publicament així com la robares, y firma amb so teu nom y llinatge; llevò feli pagá danys y perjuis; llevò privat sèt anys de posá ma á ploma; y si hi tornás, desterro, ja que ara no s' usa ferlos corre demunt un asa amb un lletrero que digués *per embustero y calumniador*. ¡Y ja ho veuria, senyó Regalessi, com los espassaria sa rábia á nes cans masons que tenen tanta mosseguera...
 —Això es impossible, Chim. Tu lo que has de fer, decantarté 'n de una y altra casta de cans, abans de voler saber si 'n tenen de rabia; que es lo que jo fas.
 —En tornarém parlá. Bon dia tenga, senyó Regalessi.
 —Dios Chim Xerrim. *El Taquígrafo*—GIL.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1348.—Dia primer de Septembre en el Puig de Sant Salvador de la vila de Felanig, l' aniversari de la dedicació de la nova Iglesia, á la que fonch trasladada procesionalment la figura de Nostra Senyora, trobada en aquells contorns; havent obtengut l' ermitá Fr. Romeu de Burguera, el permís del Rey D. Pere IV de Aragó.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 3. Dilluns.—Stas. Dorotea y Eufèmia vgs. y mrs.
 Dia 4. Dimars.—Stas. Rosalía y Rosa de Viterbo vgs.
 Dia 5. Dimecres.—S. Llorens Justiniá bisbe.
 Dia 6. Dijous.—S. Eugeni mr.
 Dia 7. Divenres.—S. Anastassi mr.
 Dia 8. Dissapte. ✠ —El Naxement de Nostra Senyora.
 Dia 9. Diumenge. ✠ El dols Nom de Maria.

RECLAMS

- Ab lo proxim número, repartirém als nostros suscriptors el pleg nové de *Brots d' Ortiga*.
 —Hem llegit en *La Ultima Hora*, unes referències á la *tradicional entrada á cavall de Ramón Lluís, dins un temple*. Quant s' haja provat que aquest *fet* (impugnat com apócrít p' el P. A. R. Pascual,) té *algún fonement de veritat*, tal volta contestarém per demostrar que la *veritat poética*, no convé que se don per aliment, al poble en perjudici de la *veritat real*; y que el *gloriós renòm del Doctor iluminat y Màrtir de Jesucrist R. Lluís*, no guanya res ab l' *alt interés dramàtic* d' un romans poètic, qual si havia de ser informar sencilla y piadosament al poble de la maravellosa Conversió d' un pecador, al qui Cristo Jesús aparagué cinch vegades. Sia dit ab tot el respecte que mos mereix nostros amich y colaborador el Doctor Luliá, D. Jaume Pomar.

CORRESPONDENCIA

VETLADA LITERARI-MUSICAL

Brillant fou la que celebraren els Lluissos y *La Capella* gregoriana de Binissalem als seus Patrons l' Inmaculada y Sant Lluís Gonzaga.

Perllongada una setmana més de lo que vos tenia dit, per causes imprevistes; y diumenge passat, horabaixa, el poble de Binissalem, ab les corporacions ecclesiástica y municipal al cap, desitjós d' escoltá y aplaudí les composicions y els cants de la *Capella*, omplí de gom en gom el gran pati-jardí de D. Miquel Ferrer, Pre. qu' estava oportunament adornat é iluminat ab farolets penjats pels arbres dels antorns.

Se comensá ab una plática del Reverent Rector Sr. Miralles, qui se veure á tots als reunits la vida moral y artística en que vivia la Congregació: la vida moral, la prova, el compliment exacte de tots los devers de congregant, sa festa celebrada y s' última peregrinació; y la vida artística, la prova, l' instrucció musical que se dona als congregants. Després sa cantá y declamá el programa per l' orde siguent: *Virgo virginum praeclara*, hymne d' en Torres á la *Capella*, cantat per la mateixa.—*La Torrentada*, de Mossen Miquel Gayá, declamada per D. Nicolau Pons.—*L' hivernenca* á sis veus d' en Toni Noguera, per la *Capella*.—*Descripció de la Peregrinació* composta y lletgida p' el Sr. Ripoll, vocal de la Congregació. (Se judicá per un dels millors treballs del programa, fou molt aplaudit y me diuen qu' es liástima que no sia del domini del públich.)—*Consells*, poesia lletgida per D. Mateu Alcover.—*El Amanecer*, á quatre veus d' en Eslava, per la *Capella*.—*Diálogo*, referent al acte, p' els nins Villalonga y Fiol.—*Ave Maris Stella*, poesia de D. Llorens Riber, recitada per Antoni Terrasa.—*V' Arnau*, descripció d' una reunió al dia, de D. Toni Maria Alcover, lletgida per D. Jaume Pascual, Tonsurat.—*Els Pescadors*, á quatre veus d' en Clavé, per la *Capella*.—Tots els trabays foren molt aplaudits.

Després el President Sr. Pons, va dar les gracies als assistents y acabá la festa en mitx de l' alegría y satisfacció de tots desitjosos de que se repetescan altres com aquesta, que donan rahó del ventatjós estat moral y material dels pobles.

Per acabá donarém l' enhorabona á tots els qui contribueixen ab ses seues forses al sosteniment de la *Capella*, á son Director Sr. Fiol Pre. y á tots els qui hey prenen part; de son bon éxit poren estarne contents: no som jo qui los ho diu, sinó el Mestre Sr. Torres que los sentí cantá y al qual foren presentats el dia de la festa.

¡Que Deu don á la *Capella* llarga y bona vida!

S. ELVIRO MÀS.

SETMANADA AB SOLFA

Valguem Deu! y que no es tot bufar y fer ampolles fer una *setmanada ab solfa* quant no té agafay ni notes, y *máxime* si es qui ha de *soná* está tant de mal humó com un que tenga una maldequixalada en *mi bemol* ó un maldecap que fassi troná contra tota casta de *música passada* y del *porvenir*. Vos assegure qu' es bó (més qu' un *mordente* de ca enrabiá) ser

hora d'envià sa *loquedela* à s'estampa y trobarse encare assegut devant sa taula ploma muyada y es *pentàgrama* en net.

S' a... *puro* s' encen més si un no pot *fugá* fora de *setmanada* y ab *solfa*, lo que serà motiu perque colca vegada fassi cas omís de sa *setmana* y solfeti un'altra pessa no tan *gastada*, encare qu' haja de fer com aquell predicador que sempre, fos sa diada que fos, feya vení oportú s' assuntó que á ell li venia á bé tractá; així un dia, festa de Sant Jusep, volgué parlá de sa confessió y mirau com s' en desfé: Sant Jusep, com sabeu amats germans, feya de fuster y com els fusters son els qui fan els confessionaris, avuy vench á predicarvos de sa confessió.

Poch interés pot despertá sa *monótona setmana*, per més que sia *poada ab solfa*, quant no hi ha cap nota de *to major*, de *bombo* y *platillos* ó de *violón*. *Pruebas al canto*.

To primer. La menor; música de dins ca-nostra. A Inca una dona que ja 'n tenia més de cent acabá de doná *vent* á sa *flauta*.—*Fugiren* d' es Coll d' en Rebass, 500 pessetes en papé.—*Huelga* á la Misericordia, no ha estat res.—Festes *preterites, presents y futures, verbo*: sa de *Son Rapiña* á Sant Bartomeu, de Felanitx á Sant Agustí; avuy á *Son Espanyollet*, á Porto-Pi; y sa *magna* festa de Sant Matjí qu' anuncia *Mar y Tierra* ab una carrossa alegòrica d' *idem* per l' any qui vé, (*música del porvenir*.)

To segon. Re major: dos sostenidos; música peninsulá. Que els orfeonistes de Barcelona ab sos dos nostros de la *Protectora y republicá* han partit cap á París.—Qu' en Pepito Pito es un ninet de quatre anys que *loca y fu música* com un *portento*.—Qu' hey ha inundació á Barcelona, *huelga* á València, qu' el reys son festetjats en son viatge, qu' els seus ministres *veranean* y sa *política neda*... tot això no 's res comparat ab l' *eternitat*.

To tercer. Mi bemol major: tres bemols; música forastera. A Bruselas, *choque* de trens.—A Marsella 2,000 bastaixos... qu' havian de fer sinó *huelga*? (*fruita del temps*); ja tornan está á *to*... A Italia un *desbordament*.—A la China l' emperatriu, l' emperador y el príncep *Truan* ho han deixat tot als forasters donantho á ses cames, y aquests, ja ho crech que s' en aprofitan. Pero á noltros *músichs* de que mos serveixen aquestes *notes sincopades* y *sensa to*?

A mi m' han servit avuy per sortirne del compromís y, ab *compás* ó *sensa*, casi ja tench es *pentàgrama* ple, pero antes d' acabá permeteume un *desahogo* dirigit á la *casta perruna* qu' ara sofreix nostra tirania, ab la siguent

Alocució canera:

A tots voltros que perteneixeu á la *abundosa especie canera* de la ciutat de Palma tench l' *honor* de dirigir avuy el meu *buf*, per animarvos á sufrir ab resignació les persecucions de l' autoritat y sa po á la *rabi canina* que tenen alguns amos vostros, lo qu' ha fet que sa vostra *llibertat* comenci á ser *mermada*, posantvos á uns en *rehenes*, y á altres fentvos *baixas á tiro limpio*. Per això veng á darvos un consey y es: que *fugigueu* de Mallorca, preniunt aygos de cap á Fransa, ahont trobareu un company vostro que vos defensará; aquest futur protector vostro es en *Raspall*, es ca

de Terranova de Mr. Leloup de Chareton, qu' ab motiu de haver salvat dues persones que se negavan á n' el Sena y més tart haver tret també de dins s' aygo un homo casi mort, la *societat* protectora dels animals li regalá un collar d' *honor* que tenia gravats els noms de ses persones per éll salvades. Es ca los *lletjé con gran satisfacció*. Ab tal motiu el seu senyor Mr. Leloup va dar un *banquete* presidit p' en Raspall y hey assistiren ses persones salvades. Es diaris no diuen si en Raspall *iniciá* els *brindis* ó si fe *cap discurs*, pero es de suposá que sí. Mirau, voltros si son ben tractats per allá; jo (que vos vuy molt de be, pero que no 'n voldria veure cap may) vos aconsey que, per profit vostro y benestá meu, vos fassieu enfora á cercá ventura per la terra del *afortunat*; pero notau, que si per *aquí* vos ocupasseu en mossegá, tomá veys y senyores, per *allá* salvariau persones que se negan. He dicho.

Donde menos se piensa sale una latosa setmanada ab solfa. Però no hi tornaré pus.

UN MUSICH DE L' ARRAVAL

ENTRETENIMENTS

XARADA

Avuy jugam ab un nom que de *cinch* silabes consta que á les dones cau molt be d' un poble gran de Mallorca, y als homos d' allá mateix pero la *derrera* fora; *prima, segona y tercera* la vila mateixa dona; un menjar dels Israelites y un verb *prima segona*; y amb *primera duplicada* la mare al fill agombola; *tres ú* posam al escriure per dins ma *quarta ú* se troba, y en els versos *quarta prima*; la *quinta* igual que *segona*;

Membre *humá* es la *primera*... Ja tench es cap que me roda; vaja, si no endevinau serà perque ja fa estona

MALLORCA DOMINICAL

Entreteniments no dona.

S. ELVIRO MÀS.

(Sa solució en el número pròxim).

Imprenta de José Mir.—1900

Escapularis

de totes classes; de la Puríssima, de la Mare de Deu del Carme, de la Mercè, dels Desamparats, de San Jusep, de San Francesch, de Sant Antoni, San Cayetano y de cualsevol altre Sant ó Santa sia, en trobaran á s' imprenta d' aquest setmanari, **Cadena de Cort, núm. 11.**

També conta aquesta casa amb una existencia de més de 3,000 clixés (xilografies—zincografies—fotogravats, etc., etc., etc.) fets expressament pera la confecció d' **ESTAMPES** de Sants y Venerables, especialment dels de més devoció á Mallorca, com son Sant Antoni de Padua, Sant Antoni Abad, San Bernat, San Marsal, San Pere, San Jaume, San Sebastiá, San Miquel, San Nicolau, San Blay, Sant Agustí, San Juan, San Bonaventura, San Jusep, San Domingo, San Vicens Ferrer, San Bartomeu, San Llorens, San Lluís, San Isidro, Santa Catalina de Sena, la Mare de Deu del Roser, la Beata Catalina Thomas, etc., etc.

Preus reduits y trabay esmerat

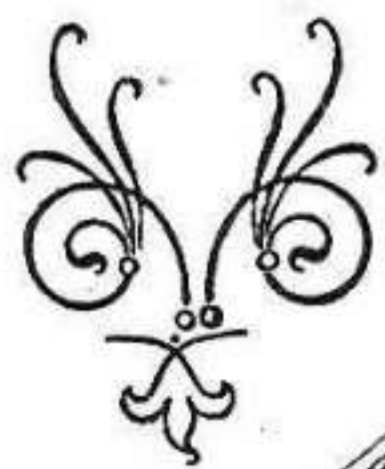
IMPRESA Y PAPELERÍA

DE

JOSE MIR

CADENA DE CORT, NÚM. 11

En este establecimiento se ha recibido
un extenso surtido en géneros propios
de la casa y especialmente en

ARTÍCULOS PARA DIBUJO

SE CONFECCIONAN

TODA CLASE DE

Trabajos de Imprenta

A PRECIOS REDUCIDOS

ESTAMPAS POLICROMADAS
A 3 REALES LA HOJA

Se garantiza la buena calidad de los artículos.

MESTRE FORNARI

PESSA AMB UN ACTE Y EN VERS MALLORQUÍ POPULAR

PER

Pere d' Alcántara Penya

D' aquesta chistosa comedieta n' hi ha exemplars
venals á s' imprenta d' en Jusep Mir, Cadena de Cort,
número 11.

PREU DEL EXEMPLA—2 REALS

EL ORBE CATÓLICO

REVISTA SEMANAL

DE RELIGIÓN, LITERATURA Y ARTE

Consta cada número de 20 páginas esmerada-
mente impresas en papel satinado superior, con
magníficos fotograbados de actualidad y portada
en colores.

Número suelto. 30 céntimos de peseta
Un año. 15 pesetas.

Punto de suscripción y venta en Palma: Im-
prenta y Papelería de José Mir—Cadena n.º 11 y
Fideos 1 y 3.

EL PAN DE LOS POBRES

REVISTA RELIGIOSA MENSUAL

Bendecida por S. S. León XIII

Cada número de esta benemérita revista consta de unas 40 páginas y publica interesantes trabajos en prosa y verso de distinguidos escritores católicos.

Suscripción: **UNA PESETA AL AÑO.**

Se admiten suscripciones en la Imprenta de este semanario, Cadena de Cort número 11 y Fideos 1 y 3.

Libro

DE

CUENTAS HECHAS

útil á toda clase de personas y verdaderamente indispensable para los que se dedican á la

COMPRA Y VENTA DE GANADO DE CERDA

A lo último va una

REDUCCIÓN

DE KILOGRAMOS A ARROBAS Y TERCIAS

para facilitar las operaciones

Tan interesante libro, cuya utilidad es escusado encarecer, se acaba de poner en venta en la Imprenta de José Mir—Cadena de Cort, n.º 11 y Fideos 1 y 3.